

Program za stjecanje kompetencija iz hrvatskog jezika i književnosti s metodikom rada

Institucija:	Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet
Mjesto realizacije:	Filozofski fakultet u Novom Sadu
Koordinator:	Prof. dr Ivana Živančević Sekeruš
Autori:	dr Ivana Živančević Sekeruš, dr Željko Milanović, dr Milivoj Alanović, dr Branka Jakšić Provči, dr Jovan Ljuštanović, dr Nevena Varnica
Svrha programa:	Filozofski fakultet realizira Program za stjecanje kompetencija iz hrvatskog jezika i književnosti s metodikom rada u okviru Centra za usavršavanje nastavnika u skladu sa člankom 96. <i>Zakona o visokom obrazovanju (Službeni glasnik RS, br. 76/05, 100/07 autentično tumačenje, 97/08, 44/10, 93/12 i 89/13)</i> . Program je koncipiran tako da polaznicima osigura stjecanje znanja, umijeća i vještina potrebnih za kompetentno obavljanje nastavnog rada na hrvatskom jeziku na razini predmetne i razredne nastave i realizaciju predškolskih aktivnosti u skladu sa <i>Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (Službeni glasnik RS, br.72/09, 52/11 i 55/13)</i> čijim je člankom 120 stavkom 1. točka 5. predviđen uvjet da nastavnik/odgajatelj mora poznavati jezik na kojem se ostvaruje obrazovno-odgojni rad, a u skladu sa člankom 121. stavkama 6. i 7.
Cilj programa:	Program je usmjeren na usvajanje i metodičku primjenu strukture hrvatskog jezika na fonološkom, morfološkom, leksičkom, sintaksičkom i semantičkom planu i njegove pravopisne norme, kao i razvoj i promjene u hrvatskoj književnosti i kulturnom kontekstu u kojem se razvijaju.
Nastavni plan:	U cilju ostvarivanja programa bit će provedene aktivnosti na razini nekoliko nastavnih područja: Hrvatski jezik, Hrvatska književnost, Metodika nastavnog rada hrvatskog jezika i književnosti/ Metodika predškolskog rada, kao obvezni predmeti.
Ciljna grupa:	Svi diplomirani studenti, odnosno sve osobe koje rade u odgojno-obrazovnim

ustanovama, a u tijeku studija nisu stekle potrebne kompetencije.

Organizacija i trajanje: Seminar se organizira tijekom čitave godine, a rok za ispunjenje svih predviđenih obveza ograničen je na razdoblje od jedne kalendarske godine od dana upisa programa.

Godina započinjanja programa: 2015.

Specifikacija predmeta

Naziv predmeta: Hrvatska književnost

Nastavnik: Dr Ivana Živančević Sekeruš, dr Željko Milanović, dr Nevena Varnica

Cilj: Stjecanje znanja o razvitku i promjenama u hrvatskoj književnosti različitih epoha sa fokusom na najznačajnija djela i autore koji ih reprezentiraju, njihove žanrovske i stilske specifičnosti kao i kulturnom kontekstu u kome se razvijaju.

Ishodi: Poznavanje razvitka i promjena u hrvatskoj književnosti različitih epoha, njihovih najznačajnijih književnih i autorskih predstavnika, žanrovskih i stilskih specifičnosti kao i kulturnog konteksta u kojem su se realizirali.

Sadržaj predmeta: Usmena hrvatska književnost i hrvatska srednjovjekovna književnost. Folklorno kazalište, crkvena prikazanja. Najstariji hrvatski pisani spomenici. Humanizam u Hrvatskoj. Književni život u Dubrovniku, Šibeniku, Splitu, Zadru, Trogiru. Vrste i oblici hrvatske humanističke književnosti: mitološki i biblijski ep, poslanice, elegije, epigrami (Marko Marulić, *Davidijada*, Ivan

Česmički, *U smrt majke Barbare*). Vrste i oblici u hrvatskoj renesansnoj književnosti: biblijski ep, religiozno-alegorijski ep, poslanica, ribarska ekloga, začetak romana. Maskerata, pastirska igra, učena komedija, pučka drama (Marko Marulić, *Judita*, *Molitva suprotiva Turkom*, Džore Držić, *U čem se tko vidi*, *Moje čisto zlato*, *Grem, si, grem*, Šiško Menčetić, *Višnji Bog na nebi vladalac od zvizda*, *Blaženi čas i hip*, *Prvi pogled*, Hanibal Lucić, *Jur nijedna na svit vila*, *U vrime ko čisto*, Mavro Vetranović, *Pjesanca u pomoć poetam*, Petar Hektorović, *Ribanje i ribarsko prigovaranje*, Marin Držić, *Dundo Maroje*, *Novela od Stanca*). Rasprostranjenost baroka na hrvatskome kulturnom prostoru. Religiozna, metafizička i maniristička lirika. Pastirska ekloga. (Ivan Gundulić, *Suze sina razmetnoga*, *Osman*, Fran Krsto Frankopan, *Napojnice pri stolu*, *Človičstvo zove se prava lipota*) Književnost 18. stoljeća (Antun Matija Reljković, *Satir iliti divlji čovik*, Andrija Kačić Miošić, *Razgovor ugodni naroda slovinskoga* (izbor)). Dopreporodno razdoblje. Maksimilijan Vrhovac. Ljudevit Gaj, pokretanje *Novina horvatskih, slavonskih i dalmatinskih* i *Danice*. Najznačajniji kulturni događaji tijekom trajanja ilirskog pokreta. Uvođenje hrvatskog jezika kao službenog (Ivan Kukuljević). Značenje 1848. godine (Dimitrija Demeter, *Grobničko polje*, Stanko Vraz, *Đulabije*, Petar Preradović, *Zora puca*, *Putnik*, *Mrtva ljubav*, *Pjesnik*, *Ljudsko srce*, Ivan Mažuranić, *Smrt Smail-age Čengića*). Šenoino doba (August Šenoa, *Seljačka buna*, *Prosjak Luka*). Realizam. Povjesni roman. (Eugen Kumičić, *Gospođa Sabina*, Ksaver Šandor Đalski, *Illustrissimus Battorych ili Perillustris ac generossus Cintek*, Josip Kozarac, *Tena*, *Mrtvi kapitali*, Silvije Strahimir Kranjčević, *Mojsije*, *Eli! Eli! Lama azavtani*, *Gospodskom Kastoru*, *Iza spuštenijeh trepavica*). Dezintegracija realizma. Bečka i praška grupa mladih pisaca. 1895. godina u hrvatskoj kulturi. Dvije faze moderne. Časopisi u moderni (Ivo Vojnović, *Dubrovačka trilogija*, Antun Gustav Matoš, *Jesenje večere*, *Utjeha kose*, 1909., *Camao*, *Umjetnost i nacionalizam*, Dinko Šimunović, *Alkar*, *Mrkodol*, Vladimir Vidrić, *Dva pejzaža*, Janko Polić Kamov, *Pjesma nad pjesmama*, *Brada ili Bitanga*). Nastanak modernističkih (avangardnih) pokreta. Časopisi A. B. Šimića. Časopisi Miroslava Krležea. (Antun Branko Šimić, *Preobraženja*, *Tehnika pjesme*, Miroslav Krleža, *Baraka Pet Be*, *Povratak Filipa Latinovicza*, *Gospođa Glembajevi*, Tin Ujević, *Oproštaj*, *Naše vile*, *Svakidašnja jadikovka*, *Blažena žena*, *gospo nepoznata*, *Visoki jablani*, *Pobratimstvo lica u svemiru*, Dragutin Tadijanović, *Dugo u noć*, *u zimsku bijelu noć*, *Večer nad gradom*, *Prsten*). Književnost poslije Drugog svjetskog rata (Slobodan Novak, *Mirisi*, *zlato i tamjan*, Petar Šegedin, *Crni smiješak*, Vladan Desnica, *Proljeća Ivana Galeba*, Ranko Marinković, *Ruke*, *Kiklop*, Vesna Parun, *Mati čovjekova*, *Ti koja imaš nevinije ruke*, Dubravka Ugrešić, *Baba Jaga je snijela jaje*, Renato Baretić, *Osmi povjerenik*), dramatisacija romana *Osmi povjerenik*. Postmoderna. Slobodan Šnajder, *Hrvatski Faust* ili druga, Miro Gavran, *Ljubavi Džordža Vašingtona*, Ante Tomić – dramatisacija romana *Čudo u Poskokovoj dragi*, Miljenko Jergović, *Kažeš*

	<p><i>anđeo</i>, Ivo Martić, <i>Moj sim samo malo sporije hoda, O Mirjani i ovima oko nje</i>.</p>
Literatura:	<p>Stipe Botica, <i>Povijest hrvatske usmene književnosti</i>, Školska knjiga, Zagreb, 2013.</p> <p>Slobodan Prosperov Novak, <i>Povijest hrvatske književnosti. Sv. 1- 4</i>, Marjan, Split, 2004.</p> <p>Dubravko Jelčić, <i>Povijest hrvatske književnosti: tisućljeće od Bašćanske ploče do postmoderne</i>, Naklada Pavičić, Zagreb, 2004.</p> <p>Marin Franičević, <i>Povijest hrvatske renesansne književnosti. Knj. 1-2</i>, Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb, 1986.</p> <p><i>Povijest hrvatske književnosti. Knj. 1-5</i>, Liber/Mladost, Zagreb, 1974-1978.</p>
Oblici izvođenja nastave:	<p>Predavanja, individualni i grupni rad, mentorski rad, samostalni istraživački rad, konzultacije.</p>
Ocijena znanja:	<p>Procjena postignuća donosi se na osnovu predispitnih radnji i usmenog ispita.</p>

Naziv predmeta:	Hrvatski jezik
Nastavnik:	dr Milivoj Alanović
Cilj:	Upoznavanje sa razvojnim fazama i strukturom hrvatskog jezika na fonološkom, morfološkom, leksičkom, sintaktičkom i semantičkom planu, kao i s njegovom pravopisnom normom te funkcionalno-stilskim obilježjima.
Ishodi:	Usvajanje osnovnih znanja o razvojnim fazama i strukturi hrvatskog jezika na

fonološkom, morfološkom, leksičkom, sintaktičkom i semantičkom planu, kao i o njegovoj pravopisnoj normi te funkcionalno-stilskim obilježjima.

Sadržaj predmeta:

Jezik kao sustav znakova. Priroda jezičnog znaka. Jezične razine. Jezik i raslojavanje. Pojam standardnog jezika i njegove razvojne faze. Narječja i dijalekti hrvatskog jezika. Pravopisna norma i kultura pisanog izražavanja. Kultura usmenog izražavanja.

Fonetika i fonologija. Fonem i glas. Podjela glasova i njihova distinktivna obilježja. Slog i distribucija fonema. Fonem i morfem. Fonem i grafem. Glasovne promjene. Naglasak i zanaglasne dužina. Naslonjenice i prislonjenice. Rečenična melodija.

Morfologija. Morfem i riječ. Morfem i osnova. Morfem, morf i alomorf. Tipovi morfema. Morfološke kategorije i morfološka obilježja riječi. Vrste riječi. Imenice, zamjenice, pridjevi, brojevi, glagoli, prilozi, prijedlozi, veznici, uzvici i čestice. Tvorba riječi. Tvorbeni postupci.

Sintaksa. Riječ, sintagma i rečenica. Rečenični članovi i odnosi među njima. Rekcija i kongruencija. Rečenične funkcije: subjekt, predikat, objekt i priložne oznake. Atribut, atributiv i apozicija. Red riječi u rečenici. Informacijska struktura rečenice. Rečenična intonacija. Složena rečenica. Nezavisna i zavisna rečenica. Tipovi nezavisnosloženih i zavisnosloženih rečenica. Rečenica i tekst. Tipovi teksta.

Leksikologija i semantika. Pojam leksema. Tipovi značenja leksema. Jednoznačnost i višeznačnost leksema. Metafora i metonimija. Sinonimija i tipovi sinonima. Antonimija i tipovi antonima. Homonimija i homonimi. Tipovi homonimije. Homografi i homofoni. Leksičko raslojavanje: vremensko, prostorno i funkcionalno. Jezični doticaji i jezično pozajmljivanje. Adaptacija posuđenica. Onomastika. Frazeologija. Tipovi frazeologizama.

Leksikografija. Pojam rječnika. Tipovi rječnika. Rječnički članak i odrednica. Najznačajnija leksikografska ostvarenja hrvatskog jezika.

Literatura:

Težak, Stjepko i Stjepan Babić (1994). *Gramatika hrvatskoga jezika. Priručnik za osnovno jezično obrazovanje*. Zagreb: Školska knjiga.

Silić, Josip i Ivo Pranjković (2005). *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i*

	<p><i>visoka učilišta</i>. Zagreb: Školska knjiga.</p> <p>Babić, Stjepan i Milan Moguš (2010). <i>Hrvatski pravopis</i>. Zagreb: Školska knjiga.</p> <p>Šonje, Jure (Ur.)(2000). <i>Rječnik hrvatskoga jezika</i>. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža – Školska knjiga.</p>
Oblici izvođenja nastave:	Predavanja, individualni i grupni rad, mentorski rad, samostalni istraživački rad, konzultacije.
Ocijena znanja:	Procjena postignuća donosi se na osnovu predispitnih radnji i usmenog ispita.

Naziv predmeta:	METODIKA NASTAVNOG RADA HRVATSKOG JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI
Nastavnik:	Dr Branka Jakšić Provči, dr Nevena Varnica
Cilj:	Uputiti polaznike u teorijska i praktična znanja, umijeća i vještine metodike nastave hrvatskog jezika i književnosti; razvijati stručne kompetencije i njihovu aplikativnu primjenu kao vid stjecanja nastavničkih umijeća i profesionalnih vještina.
Ishodi:	Osposobljenost za samostalno kreiranje nastavnog procesa hrvatskog jezika i književnosti i radnji koje ga prate uz primjenu stručnih i metodičkih znanja, umijeća i vještina kao podrške vlastitom profesionalnom razvoju.
Sadržaj predmeta:	Specifičnosti metodike kao znanstvene discipline i međuodnosi

korespondirajućih znanosti; koncept nastavnih načela; planiranje, pripremanje i programiranje obrazovno-odgojnog rada; cilj i zadaci projektiranja nastavnog rada; metodički sustavi i nastavne metode u nastavi hrvatskog jezika, književnosti, jezičnog izražavanja i medijske kulture; mogućnost ostvarivanja integracije i korelacije u nastavi hrvatskog jezika i književnosti u povezivanju s ostalim nastavnim predmetima; nastavna sredstva, tehnička i ostala pomagala u nastavi hrvatskoga jezika i književnosti; tipovi nastavnih sati; strukturiranje nastavnog procesa i primjena odgovarajućih metodičkih sustava; motiviranje za rad kao nastavni postupak; pripremanje i uvođenje učenika u nastavni rad i odgoj; uloga nastavnika i učenik kao sudionik u nastavnom procesu; obrada i recepcija novih nastavnih sadržaja; proces usvajanja znanja, umijeća i vještina; uvježbavanje, obnavljanje i procjenjivanje učeničkih postignuća.

Literatura:

Rosandić, D. (1989), *Metodika književnog odgoja i obrazovanja*, Zagreb: Školska knjiga; Rosandić, Dragutin (2005), *Metodika književnog odgoja*, Zagreb: Školska knjiga; Težak, S. (1990.), *Metodika nastave filma na općeobrazovnoj razini*, Zagreb: Školska knjiga; Težak, S. (1996), *Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika 1*, Zagreb: Školska knjiga; Težak, Stjepko (2000), *Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika 2*, Zagreb: Školska knjiga; Jensen, E, (2003), *Super-nastava: nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje*, Zagreb: Educa; Rosandić, Dragutin (2002): *Od slova do teksta i metateksta*, Zagreb: Profi I; Težak, Stjepko (1999), *Govorne vježbe*, Zagreb: Školska knjiga; Diklić, Zvonimir (1989), *Lik u književnoj, scenskoj i filmskoj umjetnosti*, Zagreb: Školska knjiga.

Oblici izvođenja nastave:

Predavanja, individualni i grupni rad, mentorski rad, samostalni istraživački rad, konzultacije.

Ocijena znanja:

Procijena postignuća donosi se na osnovu predispitnih radnji i usmenog ispita.

Naziv predmeta: METODIKA PREDŠKOLSKOG ODGOJA

Nastavnik: Dr Jovan Ljuštanović

Cilj: Uputiti polaznike u osnovna teoretska i praktična znanja, umijeća i vještine metodike predškolskog odgoja na hrvatskom jeziku s djecom predškolskog uzrasta. Razvijati stručne kompetencije vaspitača i njihovu aplikativnu primjenu u radu s djecom predškolskog uzrasta. Posebno uputiti polaznike u specifičnosti razvoja govora djece na hrvatskom jeziku i njegovanja nacionalne tradicije i kulture.

Ishodi: Osposobljenost za samostalno kreiranje odgojno-obrazovnog rada s djecom predškolskog uzrasta uz primjenu stručnih i metodičkih znanja, umijeća i vještina kao podrške vlastitom profesionalnom razvoju. Poznavanje specifičnosti u razvoju govora na hrvatskom jeziku i u njegovanju nacionalne tradicije i kulture.

Sadržaj predmeta: Specifičnosti metodike predškolskog odgoja. Planiranje, pripremanje i programiranje obrazovno-odgojnog rada s djecom predškolske dobi. Otvoreni kurikulum. Osnovne karakteristike dječje igre. Razvojni značaj dječje igre. Istraživanja tradicionalnih dječjih igara. Bilježenje i istraživanje dječje igre kod Hrvata. Šta je to „dobra igračka“? Igre svakodnevnim materijalima u vrtiću i porodici. Formiranje igrovne aktivnosti predškolskog djeteta. Jezična i komunikacijska kompetencija predškolskog djeteta (obiteljsko i institucionalno iskustvo). Uvjeti uspješne komunikacije i interakcije odgojitelja, roditelja i djece - Jezične igre. Praćenje i vrednovanje jezične i komunikacijske kompetencije predškolske djece. Najznačajnija djela hrvatske dječje književnosti otvorena za djecu predškolskog uzrasta i njihova interpretacija u dječjem vrtiću: narodna književnost (uspavanke, cupaljke, tašunaljke, igre s prstima, zagonetke, razbrajalice, brzalice), Ivana Brlić Mažuranić, Grigor Vitez, Zvonimir Balog, Anto Gardaš, Stanislav Femenić, Tito Bilopavlić... Lutka u radu s djecom predškolske dobi. Korišćenje dramatizacija i dramska igra i igrokazi u vaspitno-obrazovnom radu: kazalište lutaka, stono kazalište, kazalište sjenki. Njegovanje tradicionalne kulture s djecom predškolske dobi. Saradnja s obitelji. Saradnja s lokalnom sredinom.

Literatura:

Хансен, К. А., Кауфман, Р. К., Волш, К. Б. (2001). *Креирање васпитно-образовног процеса у коме дете има централну улогу, узраст од 3 до 6 година*. Београд: ЦИП.

Дуран, М. (2003). *Дијете и игра*, Јастребарско: Наклада Слап, (стр. 37-111, 327-328).

Новоселова, С. Л. (1988). *Формирање игровне активности на предшколском узрасту*, Предшколско дете, бр.1-2, Београд, (стр. 21-26).

Терио, Ж. (1983). *Дететова околина: игре са свакодневним материјалом*, Предшколско дете, бр. 3, Београд, (стр. 175- 192).

Babić, N. (1989) *Govor odgojatelja i dječje aktivnosti*, Zagreb: Školske novine.

Miljak, A., (1986), *Uloga komunikacije u razvoju govora djece predškolske dobi*, Zagreb, Školske novine.

Peti-Stantić, A., Velički, V. (2008), *Jezične igre: za velike i male*, Zagreb: Alfa.

Crnković, M. (1990.) *Dječja književnost*. Zagreb. Školska knjiga.

Oblici izvođenja nastave:

Predavanja, individualni i grupni rad, mentorski rad, samostalni istraživački rad, konzultacije.

Ocijena znanja:

Procjena postignuća donosi se na osnovu predispitnih radnji i usmenog ispita.